

Brigadirska pesem drami Brkine

SLOVO OD
SREDNJEŠOLSKIH KLOPI

Maturanti na pohodu

Letošnjo pomlad je v nerazvitih primorskih Brkinih zadonela brigadirska pesem. Oglasila se je prešernost mladih v krajih, kjer so domači mladeniči in mladenke zapuščali domove, ne da bi se nameravali vrniti. Stari Brkinci, ki so se odločili, da ne bodo zapustili domačega gnezda, kajti sonce napredka mora posijati tudi na te hribe in doline, razmetane, kot bi se na tem kosu zemlje neroden velikan učil orati in bi vsaka gruda padla zase, so gledali iz svojih borjačev, kot bi ne mogli verjeti svojim očem. Ali je torej res prišla mladost v Brkine? Ali bodo ti mladinci iz Ljubljane, slovenske obale, s krasi in kdove odkod vse prihajajo, razširili brkinske ceste, da bi se

nil zavore. Nežno, ker se po makedamu ni dobro učiti, kako učinkovito »zagrabijo« zavore. Skupina brigadirjev je namreč zasipavala luknje na cesti. Vedrih obrazov so nekateri dvignili svoje lopate v pozdrav.

V Tatrah je bil pred vhodom na dvorišče brigadirskega doma napis: »Vrni se.« Kdo naj se vrne, sem vprašal dežurne brigadirje.

»Ta želja velja našemu kombiju, ki nam ga je posodilo neko sežansko podjetje. Z njim prevažamo hrano brigadirjem, pa tudi drugo.«

»Ali je sofer tako divji? Ali vozi tako kot ljubljanske pošne kamikaze?« me je zaskrbelo.

»Ne, sofer je čisto v redu.

BARBA VANE — BRKINSKI LEKSIKON

Ce bodo kdaj pisali leksikon o Brkinih, ne bodo smeli pozabiti povabiti med ustvarjalce tudi Barba Vaneta iz koprskih Primorskih novic. Da je Barba Vane sam živi brkinski leksikon, so se lahko prepričali tudi dežurni v štabu delovne akcije. Obiskal jih je namreč Barba Vane, ki je na Primorskem vsaj tako priljubljen humorist, kot je Ježek v Ljubljani.

Barba Vane je rojen v Brkinih in sedaj z zanosom in ponosom gleda na brigadirje. Povedal jim je marsikaj o brkinskih značilnostih in pretekosti, med drugim tudi to, da je v Brkinih doma najboljša jugoslovanska slivovka, žal pa je

brigadne konference in predsednica konference naselja Ilo-na Berenji. Obrvi je povsili nad veke tudi referent za interesna delovanja Maks Petavs. Pa ne zaradi Javornikove sončne obljube, ampak zaradi dežja, ki jih je pregnal z delovišča. Sicer pa so brigadirji ne napovedan odmor uporabno izrabili: kopali so se. Kopalnica zasluži tudi nekaj besed. V hiši je namreč ni. Pač pa je prišel vojaški kamion, ki gre je vodo, postavili so pod šotor tuše in evo vam kopalnice! Tisti, ki so že bili pri vojaki, so obujali spomine na olivnozeleno uniformo, drugi se pa tudi niso pritoževali.

Po kosilu je dež ponehal. Tako je bila popoldne načrtovana udarna akcija: krpanje ceste v Tatrah in urejanje vaškega videza. Brigadirji so pomagali tudi pri žaganju drv, zasipali so nekaj luž tudi na dvoriščih, ki jim Brkinci rečejo borjači.

V TEMNI NOČI OB TABORNEM OGNJU

Popoldne so brigadirji pripravili tudi grmado za taborni ogenj. »Ali ste zadovoljni s hrano?« je med večerjo vprašala kuharica brigadirje. »Zadovoljni«, so odvrnili v en glas. »Pa je je dovolj?« je še spraševala. »Če bomo lačni, bomo pa repete zahtevali«, so odvrnili. In dodatno porčijo je dobil vsakdo, ki je želel. Pa ne le ta večer, to je veljalo pri vsakem obroku. Okusno pa je tudi bilo, saj je kuharica prišla iz hotela.

Seveda, skoraj bi pozabil povedati enega od dveh najslavesnejših dnevnih opravil: spuščanje zastave ob petju državne himne. To so storili še preden je Tatre ovil mrak. Drugi najslavesnejši opravke pa je jutranje dviganje zastave, prav tako ob petju himne.

Po večerji so se brigadirji odpravili proti tabornemu ognju. Kres je osvetljeval temne postave, nekatere so bile odeje v ponjave. Bilo je pač hladno. Nekateri so se bili v brigadi tudi zaljubili in ti so potrebovali odeje kvečjemu kot pretveze pred radovednimi pogledi. Kot že rečeno, nekateri so v brigadi tudi zaljubili. Drugi bi se tudi, pa so bili prepoznani: brigadirki je bilo znatno manj kot brigadirjev.

Sicer pa so bili zaljubljeni tudi ob kresu v ozadju. V prvi toplotni vrsti so bili mojstri pevci. Partizanske pesmi, delovne, tudi sodobne popevke so odmevale v noč. Bolj ko si lahko razločil posamezne glasove, bolj se je bližal čas, ko bodo še zadnji legli na pograde k zaslužnemu počitku, kajti jutri bo spet treba zgodaj vstati. Razen, če bo dež. JERMIR

skoraj ni več, ker so slive posahnile.

Predvsem pa je Barba Vane, kot tudi mnogi Brkinci in ne le Brkinci, prepričan, da je prišla pomoč v Brkine dve desetletji prepozno, a nikakor se ne prepozno, da bi prepredili, da bi Brkini izumrli. Če pa imajo ljudje vero v življenje, potem bodo živeli!

POPOLDANSKI UDARNIKI

Ulil se je dež. Se pred kosilom.

»Kje pa je socne, ki si ga obljubil,« sem spomnil Javornika.

»Za oblaki«, je mrko odgovoril in mrko sta gledala tudi komandirja Neva Zlobec in Brane Belle iz X. SNOUB ljubljanske, komandirji koprške brigade Rudi Mahnič — Brkinc, Milenko, Pero in Pavle, mrko je gledala tudi sicer vedno dobrovoljna predsednica

Le kombi je tako star, da nikoli ne vemo, če ne bo to njegova zadnja vožnja, preden ga bodo dali v staro železo. Mladinci so imeli prav. Kasneje sem si ta kombi ogledal in se malec popeljal z njim in zadržno sklenil, da nisem dovolj pogumen, da bi tako izzival usodo.

Večji del brigadirjev je bil na cesti, ovinek ali draga koncem Tater. Kakšno je bilo vzdušje, bodo bolje od opisovanja povedale fotografije. Če pa bi povedal v treh besedah, bi rekel, da nadvse delovno veselo. Sicer pa to ni njihovo delovišče, sem zvedel. V začetku akcije so delali pri kopenju rova za vodovod, potem pa so se preselili na cesto, kakšnih petnajst kilometrov iz Tater. Ker pa je to jutro »crknil« avtobus novogoriškega Avtoprometa, ki vozi brigadirje na delo, so si brigadirji ta dan našli delo bližje bivališču.

Brigadirji so se odrezali tako pri delu...

po njih vrnili tisti, ki so z brkinskih kolovozov odrinili v svet, kjer se je bel kruh smejal na mizi tudi ob črnih delavnikih?

»Brkinci, res je, kar vidiš!« je šel glas od soseda k sosedu.

Pa menda še v začetku pomladi ni bilo gotovo, če bodo prišli v brkinske Tatre brigadirji, če se bo na kupček stekal denar za mladinsko delovno akcijo. Zgodilo se je tako, kot se je moralo zgoditi: vode so napeljali tako, da se je na tekkel kupček denarja, ki je odprl vrata brigadirskega doma v tatrski šoli iz avstroogrskih časov.

Sicer so menda prvi dan brigadirji nemo vprašali, če mislijo resno, da bo brigadirski dom prav v tej stavbi. Da si ni morda kdo privoščil neslane potegavščine? Poslopje je bilo prazno in po ničemer se ni dalo sklepati, da pričakuje goste. »No, če je tako, pa tudi prav«, so si rekli brigadirji, »bomo pač najprej svoje bivališče uredili«. Tako so tudi storili.

EN DAN MED BRIGADIRJI

V Ljubljani je rosil zoprn dež. Vlaga se je zajedala v kosti. Vreme je bilo skratka tako, ki mu pravimo, da je gnilo, in za katerega se šušlja, da se z njim ne poigrava le narava, zdaj ji baje pri tem precej nerodno pomaga tudi človek.

»Pridi v Brkine, tam je sonce«, me je povabil komandant mladinske delovne brigade X. SNOUB — Ljubljanske Mišo Javornik. Takemu vabilu se res ni bilo mogoče upreti. (Tako kot se jugoslovanska avtomobilska industrija ne more upreti nenehnim podražitvam.)

Zjutraj je v Brkinih sonce sramežljivo za trenutke pokukalo na zelene griče, a človek brez razvitega občutka za vreme bi lahko tudi rekel, da se obeta prekrasen sončen dan.

Na cesti od Pregarij proti Tatrah sem spustil nogo z deščice za plin in se nežno dotak-

... kot pri jelu.

Kot vsako leto, je bilo tudi letos po ljubljanskih ulicah vse polno srednješolcev-maturantov, ki so se s pesmijo Gaudeamus igitur! poslavljali od srednje šole. Konec je šolskih skrbi, zaradi katerih je marsikdo okleval, ali bi sploh nadaljeval s šolanjem ali pa bi šel v kak drug poklic, ki bi ga hitreje pripeljal do zaželenega cilja.

Seveda pa je proslavljanje zaključka srednješolskega šolanja v marsičem drugačno, kot je bilo nekdanj. Zaključni izpit je bil pred mnogimi leti za marsikaterega dijaka pretežka ovira, da bi jo premagal. Zato so se mnogi odločali za študij na srednji tehniški šoli s tem, da so gimnazijske klopi zapuščali že po koncu četrtega razreda gimnazije.

Res pa je, da ni bila glavna težava težak učni načrt, pač pa je bila resna ovira za nadaljnji študij na gimnaziji tudi slaba gnotna preskrbljenost. Studiral so lahko le otroci premožnih staršev. Revnim dijakom je uspel »predor« med srednješolce le, če so dobili podporo bogatejših sorodnikov ali pa vplivnih veljakov te ali one stranke. O karšnikolj organizirani obliki, kot je današnje študentsko pendiranje, takrat ni bilo govora.

Od tod tudi tako malo študentov na univerzi. Poleg tega pa je veljalo tudi razlikovanje med t.i. klasičnimi razredi ter realnimi oddelki, s katerih dijak niso smeli nadaljevat, šolanja brez opravljanja določenih izpitov. Elitna gimnazija je bila klasična, medtem ko je realna gimnazija omogočala študij predvsem na tehniki. Če je hotel nekdo nadaljevati študij humanističnih ved, je moral delati sprejemne izpite, sicer ni bil sprejet za študij zaželeni skupini.

Dandanašnji mlad človek, ki se hoče vpisati v srednjo šolo, ima neprimerno večje možnosti. Poleg splošnoizobraževalnih šol so tu še strokovne šole, ki mu nudijo najširše možnosti izobraževanja.

Torej ima mladinec po štirih letih možnost, da se zaposli in si tako pridobi možnost do čim hitreje osamosvojitve. Kakšna razlika v primerjavi s preteklim obdobjem! Starejši letniki dijakov, ki so obiskovali srednje šole pred zadnjo vojno. Se zlasti pa tisti, ki so jo obiskovali pred letom 1918, trdijo, da še nikoli ni bilo mladim ljudem nudeno toliko možnosti za izobraževanje kot pa prav danes.

Ne nazadnje je tu treba upoštevati še stipendijsko politiko, ki kljub nekaterim težavam in pomanjkljivostim dobiva tisto obliko, kot je glede na današnjo situacijo zaželena.

Geslo »vsakemu otroku omogočiti kar najširše izobraževanje« ni brez pomena. Pomeni, da se družba danes zaveda, da bo lahko le mlad, izobražen kader sposoben prevzeti vse tiste zahtevne naloge, ki jih preden postavlja naša družbena stvarnost.

Stipendijska politika je naravnana tako, da vsakemu sposobnemu človeku omogoča obiskovanje katerekoli šole. Tudi takim, ki so šolanje zanemari-li ali pa se niso pravilno usmerili, omogoča s prestopanjem z enega šolskega zavoda na drugega, da nadoknadijo tisto, kar so ali iz neznanja ali iz mladostne zaletavosti zamudili.

Danes ne poznamo razlikovanja glede prestopa srednješolcev na Univerzo ter na višje in visoke šole. Vsi so enaki, ne glede na to, ali končajo gimnazijo ali pa srednje strokovne šole.

F. C.